

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu. — Ustanovniki in deležniki tiskovnih društev dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Sporazum o pravem času.

V poročilu seje mariborskega srenjskega zastopa dne 2. maja donša „Mbg. Ztg.“ tudi imena gospodov, ktere je srenjski odbor izvolil v komite za agitacijo ob času direktnih volitev v državni zbor. Ti izvoljeni gg. so: Dr. Reiser (župan), Badl, žl. Kriechuber, Ferd. baron Rast, Perko, dr. Duhatsch, Fetz, Marko, dr. Schmiederer, Jan. Girstmayr stareji, Reuter (posl.) in Gutscher, gimn. ravnatelj. Vsi spadajo k ustavaški nemčurski stranki. Odkar so razpisane bile volitve v okrajni zastop in je bil prvi razgovor zastran direktnih volitev, prihajajo tudi pridno nemčurski bahači slovenske krvi v mesto, da sopet zastavijo svojo izdajalsko pomoč mestnim hujskalcem, kteri so le zato tako drzni, ker jim nemškutarski duh okoličanov zemljo gnoji in pripravlja.

Slovenski svet nas bo vprašal: Kaj se pa od narodne strani dela za prihodnje volitve? Odgovor: Nič! In kakor stvari stojé, se tudi v prihodnje ničesar, vsaj nič vrlega, izdatnega zgodilo ne bo. „Narod“ je v številki od sabote brez imenovanega vira iz „Gospodarja“ posnel notico o čudni volitvi velikih posestnikov v marib. okr. zastop, posladkal pa je svojim bralcem britko nanzanilo z opombo: „Narodnjaki se niso pri volitvi udeležili“. Iz tega bi vnani svet utegnli sklepati, da je narodna stranka v Mariboru blizo to, kar je ljubljanska, ki se iz posebnih uzrokov ne udeleži volitev v mestni zastop. — Po naših mislih zdaj ni čas za to, da si oči prikrivamo in svet slepimo, ker slednjič vendar le sami sramoto in kvar imamo. Gola resnica je, da delalne, odločne narodne stranke v Mariboru ni, nego so le — in to prav redko nasajeni — posamezni narodnjaki.

G. dr. Radaj se je že dvakrat ob volitvi v okr. zastop krepko poganjal za to, da Slovenci

večino zadobé. Zgodilo bi se lahko bilo, ko bi le eden ali dva narodna volilca iz mesta na volišču ga bila pogumno podperala, kmetske volilce hujskanja in strahovanja od nemčurske strani brani. Osamljen pa tega ni mogel odvracati, toraj se noče v velikem posestvu več poganjati in nemčurjem v posmehovanje biti. To je pravi uzrok nehajstva.

Mariborskim narodnjakom menjka največ pravega središča za uspešno delovanje. Imamo sicer kat. politično društvo, katero tudi narodne pravice zagovarja in brani; ali njemu so slovó dali nekteri svetni narodnjaki, ki sploh med delalne in bolj gibčne domoljube spadajo, ker društvo tudi katoliške pravice poudarja in brani, kakor vsa enaka društva; drugi, ki le vedno kritikujejo, ne delajo pa nič, niso tudi temu društvu pristopili. — Brez združenih moči se pa ničesar opravit ne dá, najmanj pa tukaj, kder nasproti stojimo mnogobrojni nemškutarski stranki v mestu, ktera ima vsled stoletnega ponemčevanja v šoli in cerkvi toliko več udanega življa na kmetih, kolikor manj je narodna stranka v središču organizirana in delalna, da bi s podukom, s prijazno pripomočjo in z narodnimi vesellicami pridobiti skušala zmočene okoličane za pravično narodno stvar. Razen v Ljutomeru ni tudi po drugod nikjer sledu kake delalnosti pri izključivno narodnej stranki; če se v kterež čitalnici kaka veselica napravi, ni to v nijedni razmeri s zahtevami sedanjega časa. Delajo le kat. politična društva, kterih se pa ogibajo oni, ki hoté pred svetom za „omikane“ veljati, kteri se strašansko bojé, blišč liberalnosti v očéh svetá zgubiti.

Kaj nam je toraj pri takem stanju storiti, kam se obrniti? Odgovor: k onej stranki, s katero so v soglasju vsa naša politiška društva, katera ima taka načela, da se zamorejo duhovniki kakor vsi svetni poštenjaki ž njo združiti, ž njo delati.

To pa je državnopravna stranka*), ki se je po zastopnikih iz Češkega, Poljskega, Kranjskega, Štajarskega, Koroškega itd. lani 8. in 9. oktobra na Dunaju dogovorila in ustanovila ter se množi od dne do dne po vseh deželah. Kakor poveda že nje ime „državnopravna“ stranka“, ima ona na svojem praporju zapisano besedo: „Pravico braniti“, in sicer braniti jo vsakemu in na vse strani; braniti torej tudi narodno pravico vsem stisanim narodom. In ker brani pravico na vse strani, jo hoče braniti deželam kakor avstrijski državi in cesarju, kat. cerkvi ravno tako kakor drugovercem, ki uživajo v državi pravico svobodnega obstanka; pravico narodov ravno tako kakor posameznih rodbin.

Državnopravna stranka hoče združiti vse Avstrijance, katerim še pravica kaj velja, in s združeno močjo delati na to, da se uboga Avstrija izkoplje iz nadlog, v ktere njo je zamotal liberalizem brezverskih kričačev, ki posebno od Beustove dobe sem zvonec v Avstriji nosijo. Geslo državnopravne stranke je prelepa beseda cesarja Franca I.: „Justitia fundamentum regnorum“ — „pravica je podlaga državam!“ Odkar so politikarji in državniki to načelo pozabili, propala je moč in veljava Avstrije, navstal je divji razpor ne le med različnimi narodi, nego tudi med soplemeniki vsacega naroda, ter je obstanek Avstrije v največi nevarnosti.

Kaj ne, dragi rojaki, da bi sreča za nas bila, če zmaga državnopravna stranka? Zmaga njena pomenja za Avstrijo federalizem na kršanskej podlagi. K temu zamoremo pripomoči tudi mi, če ob prihodnjih volitvah take močje volimo, ki so istih misli kakor ta stranka. Kdor ljubi narod slovenski ter mu vsestranske sreče želi, se bo pridružil državnopravni stranki, in to iz prepričanja, da brez krščanstva ni sreče in blagrin ne v državi, ne v srenjah, ne v rodbinah.

Gledé na vse to izrečemo brez ovinkov, da Slovencem drugih poslancev nikdar nasvetovali ne bomo kakor le takih, ki so iz prepričanja prijatelji državnopravne stranke v Avstriji. Le taki poslanci poroštvo dajejo, da bodo tudi v narodnih terjatvah stanovitni in odločni, v tem ko je že marsikdo izmed izključljivo narodne stranke tudi v narodnem oziru mevža ali figamož postal. Vsled tega se hočemo štajarski Slovenci krepko držati državnopravne stranke nemških sodeležanov, ki bodo v Gradcu osnovali volilni odbor za Štajarsko, ki nam bo pomagal s tiskovinami v slovenskem jeziku brez vseh posebnih stroškov. Nasvetovani bodo kandidatje, ki tudi v narodnem oziru popolno zaupanje zaslužijo, za ktere toraj narodna stranka lehko dela, če

*) Vsem, posebno pa gg., delajočim pri pol. društvih, srčno priporočamo knjižico: „Kleiner pol. Katechismus der österr. Reichspartei“, von V. Weiss-Starkenfels. Wien — Sartori. Volja samo 25 kr. Vred.

hoče. Najkrajši in najboljši sporazum med Slovenci bi toraj bil, da vsi brez razločka pristopijo k državnopravni stranki, in z njo napadejo skupnega sovražnika: nemško-liberalne centraliste! Rekosmo.

Gospodarske stvari.

O vinstvu,

ali kako se vino v kleti oskrbuje.

(Spisal Franjo Jančar.)

Kolikokrat se mora vino dolivati?

Zavreti mošt ali vino se vsakih 8 dni dolije, in sicer skozi 6 do 8 tjednov in to celó do pilike, ker se vedno vre; potem pa vsakih 14 dni; če se trdno ne zabije nego rahlo v piliko vpostavi. Tako se vino oskrbuje do drugega pretakanja. Po drugem pretakanju se tudi vino najbolj vsakih 14 dni doliva, razun če bi vetrovno vreme bilo, kajti veter vino zgane in vzdigne. Zadnjič tudi zadostuje, ako se vino vsak mesec enkrat dolije, posebno če je že stareje in je zimski čas. V obče je pravilo: sode vedno polne imeti; uzroki so nam že znani. Novo vino se tedaj vsak 8. dan, potem vsakih 14 dni polni; stareje tudi vsakih 14 dni ali saj vsak mesec enkrat, ali kakor prilžnost in potreba nanese in dopusti.

Tretje pretakanje.

V tretjič se vino pretaka meseca avgusta ali septembra, in se ravno tako zvršuje kakor drugo pretakanje. Tudi tisti sod, iz kterega smo skozi leto za druge sode polnež jemali, se mora pretočiti, dasi veliko vina v njem več ni. Zato se za tretje pretakanje po troje sodov dobro pripravi, ali saj dva sode, če se namesto tretjega sode kad rabi; tako ravnanje neverjetno pospešuje pretakanje in se konča kakor drugo. Tudi o tretjem pretakanju se vsakemu sodu žveplo vžge, preden se začne vino vanj pretakati.

Kako se vino nad drožmi pretaka?

V sodu, v kterega se je o drugem pretakanju vse drožje vlilo, bo zdaj precej vina, ker se je drožje od februarja do avgusta lahko do trdega vsedlo. Tudi to vino se iztoči, in sicer najkrajše tako, kakor se drugo vino pretaka. Medena pipa se z mačličkom v dno zabije, in ko je škač postavljen, se pipa odškrne. Iz začetka kvapijo droži skozi pipo v škač, ker si vino zgoraj pot dole ob dnu do pipe dela, s tem pa droži pred seboj tišči; to le kratek čas traja, potem pa nagloma čisto vino priteče in do zadnjega maslica, ki je na površju droži, skozi pipo v škač izteče. Ko čisto vino priteče, se mora brž drug škač pod pipo djati, inace je škoda na vinu, ki bi v droži teklo. Ako ni veliko droži v škač prikvapilo, in

je koj vino priteklo, se zamre k unemu gostemu vinu vlti, ki se je dobilo od prejšnjega pretakanja; tudi ostalo vino je prav unemu priliti, ker se za 3 ali 4 tjedne sopet sčisti. To vino je dobro in močno za domače ljudi, le po drožju ima nekoliko okus.

Zakaj so droži?

Iz droži se žganje kuha. Ker so pa droži pretrde in jako vsedene, se jim nekaj vode v vsak kotel prilije, predu se kuhajo, in jih je dobro pomešati. Kdor pa je droži koj po drugem pretakanju kahal, mu takrat ni treba bilo vode prilivati, ker so droži bile mehke in še z vinom zmešane; nakuhal pa je več in boljšega žganja. Od 5 veder droži se dobi 18 do 22 bokalov prav dobrega žganja, ki se tudi za vraštvo rabi. Skuhane droži se sčasoma svinjam polagajo.

Koliko vina mine v prvem letu pri 100 vedrih vina?

Vsak sod ima v obče en škafo droži; po takem je že droži 5 veder. Sto veder vina potrebuje 20 sodov s 5 vedri, vsak sod pa ima večidel en škafo droži, torej vsi skupaj en sod ali 5 veder droži, ktere se večkrat ne dajo v en sod spraviti, ker je mošt ali novo vino in 20 bokalov prilite vode v njih. Ko so se namreč sodi o drugem pretakanju drožja oprostili, se je v vsak sod na droži en bokal vode vlil, s tem so se lože soda ločile, zganile in popolneje skozi piliko iztekale. Od tih droži smo sicer 100 bokalov drožnega vina dobili, ki pa ni zgolj vino, ker je 20 bokalov vode v njih, in je le za domačo rabo. Za to smo se lotili soda, v katerem je prikladno vino za doliv ali polnež. Ako tedaj pomislimo, koliko smo o trikratnem pretakanju, posebno ob drugem in tretjem, potem na polnež dosehdob vina porabili, nam nič ne ostane od 5 veder. Po takem se torej 20 veder slobodno računni, ki preminejo skozi eno leto ed tistega časa, ko smo 20 sodov napolnili, in do te dobe, ko smo vino v tretjič pretočili. Odsehdob se vendar nikakor toliko vina ne potrebuje, ne o pretakanju niti ne na doliv; kakih 50 bokalov zadostuje na doliv za ostalo vino.

Zemlja, ktero ljubijo razna sadna drevesa:

Jabelkovo drevo ljubi globoko močno ilovno, nekoliko vlažno, se ve da ne mokro ali močvirno zemljo. Pa tudi v sicer dobri kremenasti zemlji še rodi.

Hruškovo drevo ljubi bolj suho gorkejo zemljo.

Češnjjevo drevo stori naj bolj v suhi, nekoliko s peskom pomešani ilovici-glini.

Češplje stori skoro v vsakej zemlji.

Kostanj ljubi glinasto zemljo.

(„Gosp. List.“)

Domače zdravilo.

Kurja očesa na nogah hitro pa gotovo odpraviti, nasvetuje po lastni skušnji v „Novicah“ g. L. Abram naslednje: Vzame se naj strok česnja, kteri se stolče in na kurje oko položi ter s cunjjo povije. Česenj mora vsaj 24 ur na kurjem očesu biti, dobro ga je enkrat premeniti. Čez malo dni se koža na prstu začne lupiti brez bolečin in s staro kožo zgine tudi kurje oko. — Pisatelj pravi, da se jih je po tem načinu popolnoma zuebil.

Dopisi.

Iz mariborske okolice, 5. maja. („Tagespoštna“ nemškutarško-liberalna baharija. — Kaj nemškutarji ob času volitev od slovenskih učiteljev zahtevajo in kako jih plačujejo.) — V „Tagespošti“ od 30. aprila, kteri se je že večkrat dokazalo da laže, pravi nekdo iz slovenske Bistrice, da hoče v mariborskem, konjiškem, slovenjegraškem, mariborskem in slovensko-bistriškem okraju nebodigatreba g. Seidl v kmetskih občinah kandidirati, ter se hrusta, da bodo kmetje Seidlna in nikogar drugega volili. Dopisatelj je menda že pozabil, kako tesno je pri zadnji volitvi za deželni zbor že za Seidlna šlo, ki je le za par glasov zmagal in gotovo bi bil propal, ko bi nemčurji in nemškutarji v mariborskem in slovensko-bistriškem okraju nesramno lagali ne bili, češ, da se bo robota in desetina vpeljala, ako Seidl v deželni zbor ne pride. Kdor se te grde laži in očevidne sleparije še spominja, kdor še pozabil ni, da je v Kamnici g. Seidl šolo zaprl, naj bi otroci iz šole v procesiji v cerkvo ne šli, komur je še v spominu, kako surovo so se ob svojem času slovensko-bistriški nemškutarji obnašali, ki so Seidlnu v prid poštene Slovence pretepali; kdor vé, da je Seidl vselej med sovražniki Slovencev bil in ni besedice črhnil, naj bi se na deželne stroške Drevinja poravnala, kdor vse to vé, bo tudi pri volitvi Seidlnu — figo pokazal. Za Seidlna zamore glasovati le nevednež in pa tisti, komur za vero in blagor ljudstva mar ni. Za to menim, da se „Tagespoštni“ g. dopisatelj prerano bahá, ako celó piše, da ne bo Seidl nasprotnika imel; vse to se bo že še pokazalo, za zdaj nemškutarji le tiho bodite! —

Ker že o volitvah pišem, ne smem zamolčati, da nemškutarji ob času volitev od slovenskih gg. učiteljev zahtevajo, naj bi za nje delali. Tako je dobil v nekem okraju leta 1870 od nemškutarjev slovenski učitelj volilni oklic in karte za volilne može, naj bi od hiše do hiše letal, škornje trgal in nemškutarskega kandidata R. kmetom za poslanca priporočeval. Nemškutar je popolnoma propal in trud je bil zastonj. Prosil je pozneje tisti g. učitelj, naj se mu nekaj podpore iz okr.

blagajnice podeli, pri kateri je ravno nemškutarski kandidat prvo besedo imel, — obljubljeni je bila namreč podpora v resnici revnim in močno starim učiteljem, — ali akoravno je bil učitelj izmed prosilcev naj starši in akoravno so veljavni srenjski možje zagotovili, da je učitelj podpore potreben, ni učitelj krajcarja dobil, samo zato ne, ker za nemškutarskega malomarnega kristjana nihče v tisti srenji ni glasovati hotel, kar služi srenji v naj večo čast; g. učitelju je ostala po volitvi sramota, prazna mošnja in — raztrgani škornji. — Gospodje učitelji bi toraj pametno ravnali, ako bi se ne dali nemškutarskim tičkom ob času volitev uloviti, in gotovo je dobro za nas vse, ki na deželi prebivamo, ako ne poslušamo niti Seidlna niti drugih lažnjivih nemškutarskih prerokov in kričočev, ampak volimo tistega gospoda, kterega nam bo „Slov. Gospodar“ nasvetoval, kar je bil že lansko leto neki pameten kmet od Pesnice v tem cenjenem časniku šte. 6. jako dobro povedal.

Iz Celja. (Račun celjske hranilnice in njene vloge.) Zadnja leta se morajo za nas Slovence na Štajarskem še prav srečna imenovati, ker pri vsej draginji za živež potrebnih reči še precej denarja med ljudmi nahajamo, kar spričuje med drugim ravno izdani račun celjske hranilnice l. 1872. Konec l. 1871 so vloge znašale 874.053 gld., preteklo leto so pa že narastle do 1,157.947 gld. Celjski mestni zastop je po hranilnici prihranjenih denarjev imel leta 1871 27.728 gld. in konec l. 1872 je dobiček poskočil na 48.643 gld. — Ker že celjska hranilnica 8 let obstaja, znaša vsakoletni dobiček 6107 gld. Če pomislimo, da imajo tudi Brežice in od lanskega leta tudi Konjice svojo hranilnico; da se je ustanovila tudi banka „Slovenija“ ter je veliko denarja šlo iz celjske hranilnice v Ljubljano, — pri vsem tem so se pa v enem letu vloge pri hranilnici vendar še pomnožile za 283.893 gld., je to veselo znamenje, da naši ljudje zadnja leta niso obožali. — Pisatelj tega vé, da je veliko teh denarjev prišlo iz gornje savinske doline. Ko bi se Gorogranci ali Mozirjani potrudili svojo hranilnico si napraviti, bi gotovo tudi lepega dobička imeli, čeravno bi zvedenega uradnika dobro plačati morali, ker tam advokatov ni, kakor v Celju, ki bi zavodu bili modri ravnatelji; in ker Celjani pri vsakej priliki Slovincem nasprotujejo, bi tudi narodni Žalčani dobro storili, ko bi si lastno hranilnico osnovali, kakor so že pred leti o tem govorili. Narodni kapitalisti bi gotovo rajše pri njih denar na obresti vlagali, kakor pa pri svojih nasprotnikih, posebno če bi se od denarjev, ki se v prvej polovici meseca vložijo, že za drugo polovico obresti računile ter bi se od 100 gold. plačevalo namesto 5%, 5½%, kakor to storijo mariborska in druge hranilnice. Tedaj narodnjaki na noge, saj hranilnice gotovega dobička donajajo, ako se pošteno ravná; kdor pa ima um in denar, je v deželi gospodar!

V Ljutomeru, 1. majnika 1873. (Narodnjaki pozor!) Skoro se bomo sopet poskusiti morali z ljubimi prijatelji — nemškutarji v volilni borbi zastran okrajnega zastopa. Ta borba utegne biti zlo živa, ker se od nasprotne strani napenjajo vse moči, ter si posebno prizadevata dva Rožiča in dva Nemca, da bi Slovence v prihodnjem okrajnem zastopu skozi vrata pahnili.

Očeta: Rožič in Nemeč hočeta svojima sinoma sedeže v okrajnem zastopu pripraviti, češ, da sta mlada že dosta godna in da imata dovolj zaslug, da eden izmed ujiju postane lahko predsednik, drugi pa podpredsednik okrajnega zastopa. Potem pa lahko noč Slovincem! Mi bi pa vendar radi znali, kake za sluge neki imajo ti Rožiči in Nemci za občni blagor in posebno za nas Slovence? Psovati nas in vse, kar je narodno, in kar še je kat. vero si ohranilo, to umejo ovi hujskalci pod vodstvom starega Rožiča. Zdaj se sopet prilizujejo sladkimi besedami kot rešitelji Slovencev!

Toraj, ljubi sorojaki! pazite, da vas s svojimi sladkimi, a neresničnimi besedami ne ujamejo. Mladi g. Rožič se neki posebno zdaj k bolnikom rad okoli vozi; poprej mu je bilo za to malo mar, in ravno tako utegne biti sopet pozneje. Kako ti ljudje nesramno postopajo in posebno dozdanji okrajni zastop, ker je naroden, psujejo, vidi se iz naslednjega. Kmete hujskajo, da so Slovinci velike okrajne naklade naredili, ker so sklenuli, da se imajo okrajne ceste za denar navažati. Kako zvito da je to, vé vsak, kdor je v onej seji bil. Ne Slovinci, ampak nemškutarji so se za to najbolj potezovali, da se je ta sklep storil, in prav ti ljudje so nam tačas dokazovali, da imamo zlo nizko okrajno naklado gledé na druge okraje! A zdaj drugače govoré. Okrajni načelnik, g. Kukovec je v imenu okrajnega odbora predlagal, da se naj okrajne ceste sopet v natori navažajo, toda njegova nije obveljala! — Ravno v istej seji se je tudi živo razpravljalo vprašanje, ali se naj tudi šolnina na okrajno blagajnico, kakor po drugod, prevzame ali ne? Vsi nazoči nasprotni odborniki so terjali, da se naj šolnina iz okrajne blagajnice plačuje. Da se to vendar ni zgodilo, storili so Slovinci, kterim se za to očita, da so klerikalci, sluge duhovnikov i. t. d. —

Ker je vse to in še marsikaj druga gola resnica, bode li kdo mogel misliti ali trditi, da bodo nemškutarji, ako v okrajnem zastopu prevago zadobijo, okrajno naklado znižali in z nami Slovinci, s kterimi se nikoli ne zlagajo, ljubeznjivo postopali? Ali se je že kedaj na svetu dogodilo, da ptujec ali potujčenec z domačinom dobro ravna? Ali so morebiti ti ljudje jako delavni ter bodo vse, kar je le mogoče, za naš blagor storili? Nikdar! — Izmed sto le eden dokaz. V poprejšnjem okr. zastopu, v kterem so nemškutarji imeli večino, so si izvolili izmed sebe od-

sek 7 udov, ki je imel račune od poprejšnjega okr. urada predložene pregledati in o tem okrajnemu zastopu poročati. Predsednik tega odseka bil je g. Rožič stareji. Kaj so pa ti možje storili? V treh letih nič, in g. Rožič je za to od okrajnega zastopa nezaupnico dobil. Še le zdajni predsednik okraj. zastopa, g. Kukovec, je te račune dognal, in to v dveh mesecih, odkar je svoje mesto nastopil in tako okraju 2250 gold. prihranil. Kdo je med drugimi napravami ustanovil tukaj tako neprecenjeno koristno **okrajno založnico**, prvo na Slovenskem, ktere se poslužujó zdaj tako radi nemškutarji kakor Slovenci, kar je tudi prav, ker je za ljudstvo narejena; so morebiti nemškutarji to naredili? Kdo deluje pri založnici od njenega početka pa do zdaj in to brez trohice lastnega dobička ob delavnikih in praznikih, — mar Rožiči ali Nemci? Niso li tu sopet gosp. Kukovec in drugi vrli narodnjaki, ki ga podpirajo, in katerih imena že tudi ljudstvo pozna, kateri iz zgolj ljubezni do svojega národa delajo in se trudijo? Preverjeni smo, da ga ni pametnega kmeta, kateri bi tem nemškutarskim sleparjem verjel, češ, da narodnjaki samo lastnega dobička iščejo, in da le nemškutarji iz čiste ljubezni Slovincem v prid delati hočejo!?

Tem ljudem nije mar za delo niti ne za blagor slovenskega ljudstva, njim je le mar za gospodstvo nad nami! Slovenski jezik bi radi izpahnili iz okrajne pisalnice, naše slovenske šole, ki se od dné do dné bolj povzdigujejo, bi nam radi odpravili in nas potujčili.

Še eden izgled. V tukajšnji kmetijski podružnici vladajo nemškutarji; vprašajmo pa, kaj so v pospeh kmetijstva storili? Ali so nam za poduk v enem ali drugem oddelku kmetijstva skrbeli*), ali so nam kaka kmetijska sredstva ali orodja priskrbeli, ali so kterelega kmeta društvu pridobili? Ne, in zakaj ne? Ker ne umemo nemškega jezika, in njihovega gospodovalskega obnašanja proti kmetom ne moremo in nočemo trpeti! —

Naše geslo torej je in bodi vselej: **Pomagajmo si sami, in Bog nam bo pomogel; nemškutarjem pa ne verujmo nič!**

V imenu kmečkih slovenskih volilcev:
Vatroslav Mohorič.

Od sv. Jerneja pri Ločah. (Žalostne srenjske razmere.) — [Konec.] Ravno velikonočni pondeljek se je bilo v neki na novo napravljeni gostilnici kakih 15 potepuhov vsak s svojo — zbralo, ter so ga pili, da je bilo kaj.

Ko pride eden izmed nas, J. P., ravno isti, kateri jih je bil na tatvini zapazil, proti gostilnici,

da pije maslic vina, planejo štirje iz vrat, ga zgrabijo in vlečejo nekoliko od hiše, napovedši mu, naj grivengo moli, kajti mora umreti! Trije ga držijo, štrti ga pa z drevesom maha, da revež vkup zdruzgne, in gotovo bi ga bili ubili, ko bi ga ne bile omenjene ženske potepuhov obranile, da se je zmuznil in k bližnjemu sosedu ušel. Iz hiše pa nikdo ni smel iti v bran, kajti so hudobni tovariši pri vratih stali, da nikdo vun ni mogel. — Bomo li kmetje roke križem držali, ako se nam krivica godi? Stopimo tedaj na noge, in vložimo peticijo do vlade, ter prosimo poslance v dezelnem in državnem zboru, naj gledajo na to, da se postava zoper tatove in potepuhe poostri in natančno izvršuje. Ako pa to ne bo, si jo bomo morali sami narediti in zapoved, ki pravi: „Ne ubijaj“ — ravno tako prestopati, kakor ovi prestopajo zapoved, ki veli: „Ne kradi!“

F. B. obč. predstojnik.

Iz Radoslavec pri mali Nedelji. (Nove volitve v okraj. zastop.) Čas triletne dobe okraj. zastopov je potekel in nove volitve bodo v kratkem raspisane. V našem okraju bila je že v dveh volilnih dobah naša narodna stranka v okraj. zastopu v ogromni večini, in tedaj prav za prav v svojem domačem hramu lastni gospodar. Res je, da nam naprava okrajnih zastopov nič ni priljubljena stvar, kajti ima okr. zastop edino le dolžnosti, pri tem pa jako tesen in ozek delokrog. Toda ker enkrat zastopi obstojijo, in ker so v nekterih posebno narodnih rečeh jako važen faktor, treba, da se zá-nj tudi potezamo, da se volilci kolikor mogoče o tem podučijo. Tudi naši nemškutarji se letos posebno organizirajo, ter skušajo pred vsem črnuti narodni okraj. zastop, in g. načelnika, za kar jim nobena še tako lažljiva stvar preslaba ni. Tako so n. pr. letos še celó dačni c. kr. uradniki večkrat s prstom na g. načelnika kazali, češ, da je on kriv velikih okr. davkov! Mi sicer priznavamo, da je plačano navažanje okraj. cest I. in II. razreda okraj. doklade jako povzdignilo; ali tega niso storili narodnjaki, ampak ljutomerski nemškutarji, kateri so svojimi tožbami od Poncija do Pilata pometali, češ, da narodni okraj. zastop za ceste nič ne stori, in ga tako prisilili, to neprijetno breme na svoje rame prevzeti.

Tudi v zadnji seji okraj. zastopa se je lahko vsak prepričal, kako so ti kričači v nebo povzdigovali navažanje proda, ter celó zahtevali, da se od Mure, tedaj 2 uri dalječ, na breg Kamenščak, ki je ves s kamnom obložen, prod ali kamen dovaža, v tem ko so skoro vse občine prosile, da to delo sopet v naturi prevzamejo.

Kot dozdANJI okrajni zastopnik še nisem pri ljutomerskih nemškutarjih v okraj. zastopu niti trohice opazil, kar bi služilo naši okolici v prid; pač pa imamo mnogo nasprotnih skušenj! Kakor je slišati, se posebno zlasti pri županih za g. okraj. glavarja agitira, čeč, da naj on bo v prihod-

*) „Gospodar“, ki prinaša tudi poduk v kmetijstvu, ni še prejel ne ene vrstice od kterelega uda ljutom. kmet. podružnice, pač pa prinaša mnogo koristnega poduka iz peresa — narodnjaka, g. učitelja Pernišeka. Ravno tako ne vedó Slovenci nič povedati o koristih, ktere bi jim donášalo graško, nemško kmet. društvó. Vredn.

nje okraj. načelnik, za kar se bo menda g. okraj. glavlar že zaradi drugega obilnega dela lepo zahvalil. Od druge strani pa gosp. glavlar ni za to sposoben, ker ni ne v besedi ne v pismu našega slov. jezika zmožen, in sploh kot uradnik nasprotnik naše narodnosti. Da bi pa nasprotnikom bolj bil pri sreči naš kmečki blagostan nego skušenemu rodoljubu, bi res misliti bilo preneumno.

Obračam se torej na vse spoštovane gg. volilce s srčnim upanjem, da bodo kakor vselej tudi letos kot siva skala stali na narodni strani, ter s tem nemškutarjem dokazali, da ne maramo za nje, da spoštujemo svojo slovensko narodnost in ljubimo svoj dragi slovenski dom. Tukaj je naša zemlja, na kateri so naši praočetje svojo krv in življenje pred več stoletji pod krutim Turčinom in divjim Arpadom žrtvovali, in si tako s krvavimi glavami branili svoj mileni slovenski kraj. Branimo ga ravno tako tudi mi, srečna prihodnost je gotovo naša!

A. Božič.

Za poduk in kratek čas.

Vesoljna razstava na Dunaju.

Z največjo sijajnostjo se je v četrtek, 1. t. m., razstava pričela. Ogromna množica ljudi čakala je od ranega jutra do poldne, ko so cesar imeli priti, na razstavnem mestu (v „praterju“ *) proti južno-vzhodni strani dunaj. mesta), ter se ni splašila, ko je proti 10. uri med hudim viharjem dežiti in snega mesti začelo. Ob 9. uri začeli so spuščati v razstavine prostorije povabljenе goste in ogledalce, katerim je mogoče bilo za 25 gld. vstopnico si kupiti. 8 vojaških band je po vrsti igralo, ko so neštivilni gostje prihajali.

Proti 12. uri se radostno zmezi neštivilna množica, slava — klici se razlegajo od dalnje lepe ulice vedno bližje in bližje po dolgih, tesno natlačenih vrstah in kupih radovednega občinstva — pripeljala sta se sijajnim spremstvom cesar in cesarica, ki odstopita pri prekrasnem, čudno lepo nakinčanem cesarskem paviljonu ali šotorju. Odtod se podá visoka gospôda v „rotundo“, poglavitno poslopje sredi razstavnih prostorij in cesarjev brat, Karl Ljudevit, kot protektor razstave, nagovori cesarja poudarjajé, da so prvi in pravi začetnik razstavi svetli cesar sami, ter jim pokloni prekrasno knjigo, katera popisuje razstavino zgodovino in razstavljene stvari. Cesar izrečejo, da s tem razstava prične, gromenje topov, godba in petje vladarjevim besedam odzdravi.

Med visokimi gosti so bili že pri začetku nazoči: kraljevič pruski z svojo gospo in najstarejšim sinom, angleški in danski princ, belgijski grof iz Flandrije, ki utegne kraljevi naslednik biti, mnogo druge visoke gospôde iz vseh krajev sveta. Pozneje pridejo na Dunaj: nemški, ruski, turški cesar, persijski, itali-

*) Španjski „prado“ = gaj = Lustwald.

janski, bavorski kralj in menda vsi evropski velikaši. — Udeležil se je res — rekli bi — ves svet te razstave, ki se po pravici imenuje vesoljna razstava, kajti postavlja na ogled, kar vesoljni svet najlepšega, najboljšega in po različnosti omike najumetnejšega ima. Počenši od kmetijstva najdeš tu izdelke vseh obrtnijskih vrst, kakor tudi plodov umetnije in znanosti vseh narodov sveta.

Vse je lepo, krasno ter bo gotovo na vnanji svet prav dober utis napravilo, česar je vsak Avstrijan vesel. A vendar bode mnogo vrlih Avstrijanov s težkim srcem se sprehajalo po razstavnih prostorijah! Kamor koli namreč oko pogleda, povsod zadene na — dvalizem v Avstriji! Tu je brez konca in kraja avstrijskih oddelkov, se vidijo posebni prostori za Ogersko, nikjer pa ne vidiš posebnega oddelka za česko kraljestvo, ali za hrvaško-slavonsko-dalmatinsko trojedno kraljevino. Kakor politična ustava v Avstriji teh kraljevin in dežel posebe ne pozna, tako gospodujeta tudi v razstavi Nemeec in Magjar. To je, kar bode marsikoga peklo, ker niso te dežele, posebno pa česka, v vsakem oziru odlična dežela, tako zastopane kakor bi bile, ko bi Avstrija od znotraj že uredjena bila, alj ko bi vsaj razstavni komisijon bil dovolil, da ima tudi česko kraljestvo, kakor so Čehi želeli, poseben prostor. Tako bi se v razstavi vidila bila prava podoba Avstrije kot vkupne države raznih kraljestev, dežel in narodov, ki so svojim umom in svojimi rokami in prineski pripomogli, da se je velikansko delo dognalo.

Vprašajmo slednjič, kolike koristi da bode za Avstrijo dunajska razstava. Za avstrijska vina in druge pridelke utegnejo se nova pota odpreti v vnenji svet, ki ima zdaj priliko spoznati izvrstne lastnosti premnogih avstrijskih pridelkov. Enim, posebno mestjanom, bode užitek sicer na ceni poskočil, pridobili pa bodo nekaj producenti, največ pa podvzetniki, ki preskrbljujejo Dunaj s živežem, kateri se od vseh krajev tje vozi. Polovili bomo morebiti polovico silnih stroškov za razstavo (kacih 17 milijonov), ki zadevajo le nas, ker niso Magjari nič hoteli za to dovoliti. — Ker pa v Avstriji najbolj kmetijstvo prevaguje, kateremu bi pred vsem drugim treba bilo olajšave pri davkih, primerne poduka in več delalnih moči, ktere mu vojaška postava silno kréi, bode prava korist razstave za Avstrijo prav majhna. Kmetijstvu se bo z razstavo godilo kakor se nam štajarskim Slovencem godi, ki le bolj drobtine poberamo, dober kos kruha se nam pa nikdar ne odreže, da bi se nasitili. Kmetijsko društvo v Gradcu je nemško, podružnice po mestih in trgih so nemške, sadjotinorejska šola v Mariboru je nemška; za potne učitelje, ki bi naše ljudstvo podučevali v kmetijstvu, se volijo trdi Nemci. Vse je nemško, le za Nemce; šola pa vse predraga, Slovencem tujka. Od vseh teh naprav, za ktere mora tudi

slov. ljudstvo plačevati, nema skoro nobene koristi; zdaj pa pojdi v Rim, če imaš ob čim!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nič kaj posebno novega. Največ trušča delajo ustavaki s pripravami za dir. volitve. — Osupnilo nas je najbolj, kar je min. Andrassy v avstr. delegaciji 28. apr. govoril. Rekel je: „Mi (t. j. avstrijska vlada) priznavamo vsakemu narodu, torej tudi španjskemu, pravico, da si svobodno izvoli vladbo (Regierungsform) kakoršna hoče!“ — Ogerski list „Katolik“ pojasnjuje drzno besedo prvega ministra Nj. Veličanstva s tem, kar se je 14. apr. l. 1849 v Debreczinu godilo, ko je uporni zbor pod Košutom ogersko krono — habsburški dinastiji za vse čase odrekel! Po nauku prvega ministra avstrijskega — pravi „Katolik“ — bi se toraj cesar morali pokorno udati, ako bi se dunajskemu ali ogerskemu drž. zboru poljubilo ponoviti sklepe od l. 1849! — Zares, dalje smo prišli! Še bolj žalostno je pa, da je delegacija 3. t. m. istemu ministru Andrassy-ju zaupanje izrekla ter brez vse razprave proračun njegovemu ministerstvu z „dispozicijsfondom“ dovolila! —

V Černovicah v Bukovini je bil 27. apr. shod federalistov, ki so enoglasno pristopili programu avstr. državnopravne stranke.

Nasproti so pa Mlado-Čehi, katerim so „Nar. Listi“ liberalno glasilo, temu, skoz in skoz poštenemu programu — fige pokazali, česar se ustavaške novine silno veselé. Vedno smo ponavljali, da je česki in — slovenski liberalizem le nemčurskim ustavakom voda na mlin. Sreča pa, da niti česki, še manj pa slovenski narod ni liberalen po novem kopitu.

V Gorici lepo napreduje konservativna slovenska stranka proti liberalni. V ta namen se je osnovalo politično društvo, ki bode 15. t. m. prvi občni zbor imelo. Duša vsemu je vrli g. dr. Tonkli, kteremu kakor tudi mlademu društvu želimo najboljšega uspeha. — Kakor poroča „Glas“ je konservativna stranka tudi v 2. in 3. skupini mestnih volitev sijajno zmagala. — Živili bratje goriški! —

Galicija. Kolikor da ima novi minister dr. Ziemialkowski zaupanja pri svojih rojakih, vidi se iz tega, da ga mestni zastop v Levovu ni hotel sprejeti med častne meščane, kakor se je predlagalo. Minister sam je precej hladne krvi, ter je nedavno, ko se je v domovini mudil, svojim prijateljem skušal dopovedati, da je najbolj zato za ministra imenovan, da se Poljakom ne bi godilo kot Čehom pod krvavo šibo generala Kollerja. Dvomimo, da bi Z. to odvrčati mogel. Začetek strahovanja je že storjen. Ko je namreč dr. Smolka te dni volilce sklical ter jim svoje delovanje razlagal, je komisar mahoma govornika

ustavil in shod razpustil, ker je dr. Smolka hotel govoriti o direktnih volitvah in o novem ministru.

Razne stvari.

(Udom kat. tiskovnega društva) priporočamo živo, da se, kolikor mogoče, občnega zbora v tvorek 13. dne t. m. ob 10. uri predpoldne udeležijo, doma pa program v 18. šte. „Gospd.“ razglašen do dobrega premislijo.

(Zarad doplačanja), katero tirja pravilni svet banke „Slovenije“, bode v boljše razumljenje tukaj povedano, da se samó doplačilo na medčasne liste, ako ti niso celoma vplačani (po 68, pozneje po 80 gld.), nikakor pa ne 200 gld., kolikor znaša imenska vrednost, tirja, in da le oni medčasni listi zapadejo banki v dobiček, na ktere se do konca meseca junija t. l. to, kar še manjka do 68, oziroma 80 gld., ne bi doplačalo. — Pri tej priliki opominjamo gg. delničarje še enkrat, da pošljejo v Ljubljano svoje delnice — brez kuponov — in dobé o pravem času izkaznice, brez kterih nihčér 29. t. m. voliti ne sme. Kdor sam v Ljubljano k volitvi ne more, naj oblasti (zadej na izkaznici) lastnoročnim podpisom urednika „Gospodarjevega“ in mu pošlje izkaznico, če mu drago, in nja glas se bo najboljše porabil.

(Za okrajni zastop ptujski) se nasvetujejo iz skupine velikega posestva naslednji gospodje: Druževič Nace iz spodnj. Velovlaka, Pihlar Jož. iz Pacinja, Vojsk Jan. iz Kaniže, Meško Jak. župnik, Raič B. župnik, Kaiser Mart. v Ptuj, Rajšp Ferdo v Ptuj, Jurca Andr. v Ptuj, Svoboda Ant. v Ptuj, dr. Polj Jak. v Ptuj.

(Duhovske spremembe v lavantinski škofiji.) Č. g. Matija Strnad je postal župnik na Ljubnem; č. g. Brelih nastopi službo kot učitelj verozakona na realki v Mariboru.

(Zakrament sv. firme) se bode meseca julija t. l. v Videmski dekaniji delil, in sicer: 2. julija v Sevnici; 3. v Koprivnici; 4. v Reichenbergu; 5. v Artičah; 6. v Brežicah; 7. v Dobovi; 8. na Bizelskem; 9. v Pišecih in 10. v Vidmu.

Naslednje pismo

je velika večina (razen štirih) uradnikov banke „Slovenije“ 4. dan t. m. izročila podpredsedniku bankinemu, blagor. gosp. dr. Costi:

Preblagorodni gospod podpredsednik!

Sirov napad Vaše osebe v 100. listu „Sl. Nar.“ zarad banke „Slovenije“ daje podpisanim povod k temu pismu. Kdor je imel priložnost, kakor mi, opazovati delovanje bankinega ravnateljstva, mora nepristransko priznati, da ste bili izmed vsih Vi, kateremu je za blagor banke in njenih delničarjev največ mar.

Da Vam ni bilo pri tem za Vaše lastne interese, pokazali ste s tem, da ste se odrekli remuneraciji, ki Vam gre kot podpredsedniku, in se odrekli tudi vsaki plači za seje.

Da se je banka ohranila in da napreduje, je le sad Vašega truda in prizadevanja. Poznamo tudi na stotine delničarjev, kateri so zaupali banki denarje le zavoljo Vas.

Blagovolite tedaj na znanje vzeti naše priznanje in našo najodkritosrčnejšo zahvalo za Vaš trud in Vaše nesebično delovanje, in bodite prepričani, da se s tem našim priznanjem strinja večina delničarjev naše banke.

Zagotavljamo Vas, da nam bode tudi v prihodnje sveta dolžnost, pospeševati blagor banke in podpirati Vas pri težkem Vašem delovanju s tem, da bomo strogo spolnovali svoje dolžnosti.

Napadi Vaših protivnikov pa bodo zginili brez nasledkov kakor mjljna pena.

Zagotavlja Vas, preblagorodni gospod Podpredsednik svoje popolne udanosti smo

z najvišim spoštovanjem

V Ljubljani dne 4. maja 1873.

Stalic, Kadilnik, Levak, Virk, Segala, Bradaška, Trdina, Lorenc, Šumenjak, Neugebauer, Ravnikar, Jereb, Stekar, Czermak, Pliker, Kuhar, Močnik, Hanuš, Božič, Apé.

Poslano.

Za slovó č. g. Jož. Simoniču.

Iz Šalovec, 27. aprila 1873. Uresničilo se je toraj občno govorjenje, nam celó neverjetno, da č. g. župnika zgubimo; — česar smo se bali, se je zgodilo — naš dose-danji č. g. župnik Jožef Simonič so se od nas podali. Celih 17 let so z nami žalost in veselje delili, nam kot nevtrudljivi dušni pastir na strani stali; — sedaj so se k sv. Jurju preselili. Čestitamo sicer vrlim Jurjevčanom, ker so dobili gospoda milega in dobrega, a žalostni izrekamo ter širokemu svetu javimo, da je zguba za nas prav bitka. Zgubili smo pastirja nevtrujenega, očeta milega, za blagor naš in cele domovine vnetega. — Tvoje edine želje, ti brezversko omikana liberalna stranka, so tedaj spolnjene. S svojim lažnjivim besedovanjem in skrivnim ravnanjem zoper hvalevredne naredbe preč. g. župnika, ktere so ti bile trn v peti, si dosegla to, da nas ložej in rajše zapustijo ter si v drugem kraji miru in zdravja za stare dni iščejo, a bodi si svesta, da te sedaj poznamo, in če se je tudi do sedaj tvojemu hvalisanju in vedenju marsikteri uklanjal, bomo mi zanaprej bolj previdni! —

Vi pa preblagi, nam nepozabljivi odhajajoči gospod! bodite prepričani, da Vas hvaležnosti vneta srca tudi črez hribe in doline na Vaš novi delokrog spremljajo in za Vas goré; — za zdaj ino vselej pa Vam bodi za ves Vaš trud iz vsega srca izrečena: Stoterna hvala!

Jož. Krejnc, župan; Mih. Puklavec, svetovalec; Jož. Medl, svetovalec; And. Trstenjak, odbornik; Jak. Korošec, odbornik.

Č. g. Jož. Vrbnjaku za slovó.

Častiti gospod!

Celih 15 let in 3 mesece bili ste nam pravi dušni pastir; pri Vašem odhodu od nas Vam želimo v imenu vse vlikonedeljske fare prisrčno hvalo javno izreči. — Bili ste nam zares dober in skrben pastir, kteremu nič pretežavno bilo ni, kadar je kdo duhovske pomoči zelel. Srčna hvala za vse lepe nauke in svarila, s kterimi ste staro in mlado k dobremu napeljevali, od hudega odvrčali. Ginjenega srca se še posebno spominjamo ter se Vam prisrčno zahvalujemo za veliko ljubezen in potrpljivost, s katero ste tako lepo skrbeli za pokojnega č. g. dekana, Pet. Dajnika, ki so pri svojih revah in nadlogah v Vas, č. gospod, več let preljubega prijatelja in varuha imeli. Dasi Vas Božja previdnost na drugo mesto za župnika kliče, ostanemo vendar v duhu združení, Vam, častiti gospod, vedno udani in hvaležni. Upamo, da nam ohranite tudi Vi svojo ljubezen ter se nas pri sv. altarju spominjate. — Bog Vas živi in ohrani mnogo let!

V imenu hvaležnih faranov:

Greg. Šošterič, obč. predst. v Trgovišču; Ferdo Goričan, posest., Jož. Petek, posestn., Tom. Bratuša obč. predst. pri Veliki nedelji; Pet. Hržič, posest, Fr. Poplatnik, obč. odborn. pri Veliki nedelji.

Tržna čena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	6	70	6	30	6	50	—	—
Rži	4	10	3	80	4	40	3	80
Ječmena "	—	—	3	30	4	—	3	—
Ovsa "	2	10	2	15	2	40	—	—
Turšice (koruze) vagan	4	10	3	90	4	—	3	90
Ajde "	3	60	3	10	4	20	3	80
Prosa "	—	—	3	30	4	—	—	—
Krompirja "	1	40	1	30	2	—	1	50
Sena cent	1	50	2	10	1	20	1	40
Slame (v šopkih) "	1	40	1	80	—	80	1	40
" za steljo "	—	90	1	10	—	60	—	—
Govedine funt	—	30	—	32	—	32	—	24
Teletine "	—	29	—	30	—	28	—	24
Svinjetine "	—	32	—	32	—	40	—	28
Slanine "	—	35	—	34	—	36	—	36

Loterijske številke:

V Gradcu 3. maja 1873: 4 54 21 19 18.

Prihodnje srečkanje: 17. maja.

Naznanilo.

S tem naznanjam, da od 1. aprila 1873 počeni v fotografični delalnici sopet sam delam, in da si bodem prizadeval, p. n. občinstvu v vsakem oziru zadovoljevati.

Anton Novak,

3—3

fotograf.

Stanuje v lastnej hiši Schillerstrasse Nr. 147